

TVIRTINU: _____

UAB FMĮ „Kapitalo srautai“
Direktorius K. Balutis

2014 m. sausio mėn. 14 d.

KLIENTŲ SKIRSTYMO Į KATEGORIJAS TVARKA

1. TVARKOS PASKIRTIS

1.1. Klientų skirstymo į kategorijas tvarkos (toliau Tvarka) paskirtis reglamentuoti Uždarnosios akcinės bendrovės finansų maklerio įmonės „Kapitalo srautai“ (toliau FMĮ) klientų priskyrimo neprofesionaliojo kliento, profesionaliojo kliento ar tinkamos sandorio šalies kategorijai procesą, jeigu klientai naudojami ar yra išreiškę pageidavimą naudotis FMĮ teikiamomis investicinėmis paslaugomis ir išsaugoti kliento priskyrimą tam tikrai kategorijai patvirtinančius įrodymus.

2. TVARKOS TIKSLAS

2.1. Tvarkos tikslas – įgyvendinti principą „pažink savo klientą“, siekiant kad FMĮ klientui būtų pasiūlytos geriausiai jo interesus atitinkančios investicinės paslaugos bei jos tinkamai suteiktos, tuo pačiu klientui užtikrinant įstatymų nustatytas teises bei investuotojų apsaugos priemones.

3. TAIKYMAS

3.1. Tvarka vadovaujasi FMĮ darbuotojai, teikiantys klientams investicines paslaugas.

4. BENDROSIOS NUOSTATOS

4.1. Tvarkos teisinis pagrindas:

4.1.1. Lietuvos Respublikos Finansinių priemonių rinkų įstatymas;

4.1.2. Lietuvos Banko Valdybos nutarimas Dėl investicinių paslaugų teikimo ir klientų pavedimų priėmimo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo, 2012-07-12, Nr. 03-157.

5. SĄVOKOS

5.1. **Neprofesionalusis klientas** – klientas, kuris nepriskiriamas nei prie profesionaliųjų klientų, nei prie tinkamų sandorio šalių.

5.2. **Profesionalusis klientas** – klientas, kuris turi pakankamai žinių, įgūdžių ir patirties pagrįstiems investiciniams sprendimams savarankiškai priimti, gali tinkamai įvertinti su tuo susijusią riziką ir atitinka profesionaliesiems klientams nustatytus kriterijus, nurodytus Finansinių priemonių rinkų įstatyme bei šios Tvarkos 6.1 punkte.

5.3. **Tinkama sandorio šalis** – kaip apibrėžta Finansinių priemonių rinkų įstatyme bei klientas, atitinkantis šios Tvarkos 6.3. punkte numatytus kriterijus.

5.4. **Investicinės paslaugos ir investicinė veikla** – su viena ar keliomis finansinėmis priemonėmis susijusios šios paslaugos ir veikla:

5.4.1. klientų pavedimų priėmimas ir perdavimas;

5.4.2. pavedimų vykdymas klientų sąskaita;

5.4.3. finansinių priemonių portfelio valdymas;

5.4.4. investavimo rekomendacijų teikimas.

Kitos Tvarroje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme ir kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose investicinių paslaugų teikimą.

6. KLIENTŲ KATEGORIJOS IR JŲ SANDORIAI

6.1. Profesionaliaisiais klientais be atskiro pripažinimo laikomi:

6.1.1. licencijuoti ir (arba) kitu būdu prižiūrimi subjektai, veikiantys finansų rinkose, – kredito įstaigos, finansų maklerio įmonės, kitos licencijuotos ir (arba) prižiūrimos finansų įstaigos, draudimo įmonės, kolektyvinio investavimo subjektai ir jų valdymo įmonės, pensijų fondai ir jų valdymo įmonės, prekiautojai biržos prekėmis ir išvestinėmis priemonėmis dėl biržos prekių, ateities sandoriais savo sąskaita prekiaujantys asmenys ir kiti instituciniai investuotojai. Šiame punkte nurodyti profesionalieji klientai apima Europos Sąjungos valstybėse narėse ir trečiojoje šalyse licencijuotus ir (arba) prižiūrimus subjektus;

6.1.2. didelės įmonės, atitinkančios bent 2 iš šių kriterijų:

6.1.2.1. balanse nurodyto turto vertė – ne mažiau kaip 20 milijonų eurų;

6.1.2.2. pardavimo grynosios pajamos – ne mažiau kaip 40 milijonų eurų;

6.1.2.3. nuosavos lėšos – ne mažiau kaip 2 milijonai eurų.

6.1.3. šalių vyriausybės ir savivaldybės, valstybės skolos valdymą vykdančios subjektai, centriniai bankai, Pasaulio bankas, Tarptautinis valiutos fondas, Europos centrinis bankas, Europos investicijų bankas ir kitos panašios tarptautinės ir tarpvalstybinės institucijos;

6.1.4. kiti instituciniai investuotojai, kurių pagrindinė veiklos sritis yra investavimas į finansines priemones, įskaitant subjektus, kurie verčiasi turto investavimu ar dalyvauja kituose finansavimo sandoriuose.

6.1.5. FMĮ, prieš pradėdama teikti investicines ir (arba) papildomas paslaugas bet kuriam iš šios Tvarkos 6.1.1-6.1.4. dalyse nurodytų asmenų, privalo iš anksto jam pranešti, kad FMĮ turimos informacijos pagrindu toks asmuo yra laikomas profesionaliuoju klientu ir jam nebus taikomos tam tikros investuotojų apsaugos priemonės, išskyrus atvejus, kai FMĮ ir klientas susitaria kitaip.

6.1.6. Šios Tvarkos 6.1.1-6.1.4. dalyse nurodytiems profesionaliesiems klientams jų pasirinkimu gali būti netaikomos visos ar dalis investuotojų apsaugos priemonių, nurodytų Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22 ir 24 straipsniuose bei 25 straipsnio 2 ir 3 dalyse, taip šios Tvarkos Priede Nr. 1.

6.1.7. FMĮ privalo pranešti profesionaliajam klientui, kad jis turi teisę prašyti pakeisti investicinių paslaugų teikimo sutarties sąlygas siekiant aukštesnio kliento interesų apsaugos lygio.

6.1.8. Šios Tvarkos 6.1.1-6.1.4. dalyse nurodyti subjektai turi teisę kreiptis į FMĮ ir atsisakyti savo, kaip profesionaliojo kliento, statuso. Tokiu atveju FMĮ privalo jiems taikyti visas investuotojų apsaugos priemones, kurios taikomos neprofesionaliesiems klientams.

6.1.9. FMĮ klientas, kuris laikomas profesionaliuoju klientu, pats yra atsakingas už jam taikomo investuotojų apsaugos režimo pasirinkimą, jeigu, jo nuomone, jis negali tinkamai įvertinti ir valdyti su investavimu susijusios rizikos.

6.1.10. Aukštesnis investuotojų apsaugos lygis profesionaliajam klientui taikomas nuo tada, kai tarp FMĮ ir kliento pasirašomas ir įsigalioja rašytinis susitarimas, kad klientas nebus laikomas profesionaliuoju klientu Finansinių priemonių rinkų įstatyme numatytų investuotojų apsaugos priemonių atžvilgiu. Tokiame susitarime turėtų būti nurodyta, ar jis taikomas vienai, ar keletui paslaugų ir sandorių, taip pat vienam ar keletui finansinių priemonių tipų ar sandorių.

6.2. Asmenys, kurie gali būti pripažinti profesionaliaisiais klientais.

6.2.1. Siekiant asmenį pripažinti profesionaliuoju klientu, turi būti tenkinami bent 2 iš šių kriterijų:

6.2.1.1. per paskutinius keturis metų ketvirčius klientas kiekvieną ketvirtį atitinkamoje rinkoje yra vidutiniškai sudaręs po 10 didelių sandorių (viršijančių 50 tūkstančių eurų);

6.2.1.2. kliento finansinių priemonių portfelis, įskaitant pinigines lėšas, viršija 500 tūkstančių eurų;

6.2.1.3. klientas profesionaliai dirba arba dirbo finansų sektoriuje ne trumpiau kaip vienus metus eidamas tokias pareigas, kurios reikalauja žinių apie klientui numatomas teikti paslaugas ar numatomus sudaryti sandorius.

6.2.2. Šios Tvarkos 6.2.1. punkte nurodytus kriterijus atitinkantiems klientams gali būti netaikomos kai kurios investuotojų apsaugos priemonės, jeigu:

6.2.2.1. klientas yra raštu pareiškęs FMĮ, kad pageidauja būti pripažintas profesionaliuoju klientu – arba dėl visų teikiamų paslaugų ir sudaromų sandorių, arba tik dėl tam tikrų paslaugų ir sudaromų sandorių arba sandorių ar finansinių priemonių tipų;

6.2.2.2. FMĮ yra aiškiai raštu nurodžiusi klientui, kurios investuotojų apsaugos priemonės (įskaitant investicijų draudimo priemones) jam netaikomos;

6.2.2.3. klientas atskiru dokumentu yra raštu patvirtinęs, kad yra susipažinęs ir suvokia pasekmes, kurias sukelia tam tikrų investuotojų apsaugos priemonių atsisakymas.

6.2.3. FMĮ, prieš pripažindama asmenį profesionaliuoju klientu ir nustodama jam taikyti kai kurias investuotojų apsaugos priemones, privalo įsitikinti, kad klientas atitinka Tvarkos 6.2.1. punkte numatytus reikalavimus. Įvertinusi jai pateiktus įrodymus, galutinį sprendimą dėl kliento priskyrimo tam tikrai kategorijai priima FMĮ.

6.2.4. Netaikyti kurios nors iš investuotojų apsaugos priemonių profesionaliuoju klientu pripažintam asmeniui leidžiama tik tuo atveju, jeigu FMĮ, įvertinusi kliento žinias, įgūdžius ir patirtį ir atsižvelgdama į jam planuojamų teikti paslaugų ar planuojamų sudaryti sandorių pobūdį, yra pagrįstai įsitikinusi, kad klientas gali savarankiškai ir kompetentingai priimti investicinius sprendimus ir vertinti su tuo susijusią riziką. Laikoma, kad profesionaliaisiais klientais pripažinti asmenys neturi tiek pat žinių ir patirties, kiek jų turi šios Tvarkos 6.1.1-6.1.4. dalyse nurodyti profesionalieji klientai. Žinios ir patirtis gali būti įvertinamos pasitelkiant tinkamumo testą, kuris taikomas finansų įstaigų vadovams. Mažų įmonių atveju analogiškai turi būti įvertinamas ir asmuo, įgaliotas sudaryti sandorius įmonės vardu.

6.2.5. Profesionaliuoju klientu pripažintas asmuo privalo informuoti FMĮ, jeigu pasikeičia informacija, kurios pagrindu klientas buvo priskirtas tam tikrai klientų kategorijai. Kai FMĮ tampa žinoma, kad klientas nebetenkina sąlygų, pagal kurias jis buvo pripažintas profesionaliuoju klientu, FMĮ privalo imtis atitinkamų veiksmų ir taikyti klientui visas investuotojų apsaugos priemones.

6.3. Sandoriai su tinkamomis sandorio šalimis.

6.3.1. Tinkamomis sandorio šalimis laikomos:

6.3.1.1. finansų maklerio įmonės;

6.3.1.2. kredito įstaigos;

6.3.1.3. draudimo įmonės;

6.3.1.4. kolektyvinio investavimo subjektai ir jų valdymo įmonės;

6.3.1.5. pensijų fondai ir jų valdymo įmonės;

6.3.1.6. kitos Europos Sąjungoje ar atskirose valstybėse narėse licencijuotos ar prižiūrimos finansų įstaigos, valstybių narių vyriausybės ir jų įgalioti subjektai, užsiimantys valstybės skolos valdymu, taip pat centriniai bankai ir tarpvalstybinės organizacijos;

6.3.1.7. asmenys, kurių pagrindinė veikla yra sandorių dėl biržos prekių ir (arba) išvestinių priemonių dėl biržos prekių sudarymas savo sąskaita. Ši išimtis netaikoma, jeigu asmenys, savo sąskaita sudarantys sandorius dėl biržos prekių ir (arba) išvestinių priemonių dėl biržos prekių, priklauso asmenų grupei, kurios pagrindinė veikla yra kitų investicinių paslaugų arba banko paslaugų teikimas;

6.3.1.8. įmonėms, teikiančioms investicines paslaugas ir (arba) vykdančioms investicinę veiklą, kurią sudaro tik sandorių savo sąskaita sudarymas finansinių ateities, pasirinkimo arba kitų išvestinių priemonių ir pinigų rinkose siekiant vienintelio tikslo – apdrausti savo pozicijas išvestinių finansinių priemonių rinkose, taip pat įmonėms, kurios sudaro sandorius kitų šiame punkte nurodytų rinkų dalyvių sąskaita arba veikdamos jų interesais formuoja kainas, o už jas garantuoja tų pačių rinkų tarpuskaitos sistemų nariai, prisiimdami atsakomybę už tokių įmonių sudarytus sandorius;

6.3.2. Sandoriai su tinkamomis sandorio šalimis:

6.3.2.1. FMĮ, vykdanči pavedimus klientų vardu ir (arba) sudaranti sandorius savo sąskaita, ir (arba) priimanti ir perduodanti klientų pavedimus, turi teisę sudaryti sandorius arba tarpininkauti sudarant sandorius su tinkamomis sandorio šalimis nesilaikydama Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22 ir 24 straipsniuose bei 25 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytų pareigų (Tvarkos 1 Priedas) dėl sudaromų sandorių ir su šiais sandoriais tiesiogiai susijusių papildomų paslaugų.

6.3.2.2. Asmens priskyrimas tinkamų sandorio šalių kategorijai nepanaikina šio asmens teisės prašyti jam taikyti visas neprofesionaliųjų investuotojų interesų apsaugos priemones, įskaitant nustatytas Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22, 24 ir 25 straipsniuose, kurios numatytos Priede Nr.1. Toks prašymas gali būti bendro pobūdžio arba pateikiamas kiekvienu konkrečiu atveju.

6.3.2.3. Tinkamomis sandorio šalimis gali būti pripažįstami ir kiti subjektai, nenurodyti šios Tvarkos 6.3.1. punkte, kurie atitinka priežiūros institucijos nustatytus kriterijus. Jeigu planuojamo sudaryti sandorio šalys priklauso skirtingoms jurisdikcijoms, FMĮ pripažįsta tokių subjektų statusą, kokį nustato teisės aktai tos valstybės narės, kurioje sandorio šalis yra įsteigta.

6.3.2.4. FMĮ, prieš sudarydama sandorį su tinkama sandorio šalimi ar tarpininkaudama tokio sandorio sudarymui, turi gauti aiškų sandorio šalies patvirtinimą, kad ji sutinka būti laikoma tinkama sandorio šalimi. Toks sutikimas gali būti bendro pobūdžio arba dėl kiekvieno sandorio atskirai.

6.3.2.5. Tinkamomis sandorio šalimis gali būti pripažįstami ir subjektai iš trečiųjų šalių, jeigu jie atlieka panašias funkcijas ir (arba) verčiasi veikla, panašia į tą, kuri nurodyta šios Tvarkos 6.3.1. punkte. Tinkamomis sandorio šalimis gali būti pripažįstami ir kiti trečiųjų šalių subjektai, jeigu jie atitinka priežiūros institucijos nustatytus kriterijus.

7. KLIENTO KATEGORIJOS NUSTATYMO TVARKA

7.1. FMĮ prieš pradėdama teikti investicines ir (arba) papildomas paslaugas naujiems ir esamiems klientams, surinktos informacijos pagrindu privalo iš anksto jiems pranešti, kuriai klientų kategorijai – neprofesionaliojo kliento, profesionaliojo kliento ar tinkamos sandorio šalies – jis priskirtas ir kokios investuotojų apsaugos priemonės jam taikomos.

7.2. Tuo tikslu klientui ar potencialiam klientui pateikiama užpildyti FMĮ nustatytos formos kliento anketa. Vadovautis kliento ar potencialaus kliento pateikta bei FMĮ turima/žinoma informacija apie klientą, pagal šioje Tvarkeje nustatytus kriterijus asmuo priskiriamas konkrečiai klientų kategorijai.

7.3. FMĮ privalo informuoti klientą apie jo teisę keisti jam priskirtą klientų kategoriją ir kitas su tuo susijusias Kliento teises, taip pat apie Kliento apsaugos priemonių apribojimus, kuriuos sukeltų kliento kategorijos pakeitimas.

7.4. Informacija apie klientą atnaujinama Investicinių paslaugų teikimo bendrosiose taisyklėse nustatytais terminais ir būdais, bet ne rečiau kaip kas 3 metai.

8. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

8.1. Dokumentai, patvirtinantys Kliento priskyrimą atitinkamai kategorijai, saugomi ne mažiau kaip 10 metų FMĮ vidaus dokumentuose nustatyta tvarka.

8.2. Ši Tvarka gali būti keičiama ar papildoma atsižvelgiant į FMĮ poreikius bei teisės aktų pasikeitimus.

8.3. Už Tvarcos pakeitimą ar papildymą projektų parengimą, suderinimą ir paskelbimą atsako įmonės direktorius.

NEPROFESIONALIŲ KLIENTŲ APSAUGOS PRIEMONĖS

1. Informacijos apie FMĮ ir jos teikiamas paslaugas suteikimas klientams.

1.1. FMĮ turi aiškiai ir suprantamai suteikti klientams ir potencialiems klientams visą reikalingą informaciją, kurios pagrindu jie galėtų suprasti siūlomų investicinių paslaugų ir finansinių priemonių esmę bei joms būdingą riziką ir galėtų priimti pagrįstus investicinius sprendimus. Įgyvendinant šiuos reikalavimus klientui pateikiama informacija apie:

- FMĮ pavadinimą, adresą, paslaugų teikimo vietas, darbo laiką ir kitą informaciją ryšiams palaikyti, kad klientai galėtų veiksmingai bendrauti su įmone;
- kalbas, kuriomis klientas gali bendrauti su FMĮ ir gauti iš jos dokumentus ir kitą informaciją;
- informacijos tarp FMĮ ir kliento perdavimo būdus, įskaitant informacijos perdavimo būdus kliento pavedimams teikti ir gauti;
- patvirtinimą, kad FMĮ yra licencijuota, ir priežiūros institucijos, išdavusios licenciją, pavadinimą ir adresą;
- jei FMĮ veikia per agentą, – šio fakto patvirtinimą ir valstybės, kurioje registruotas FMĮ agentas, pavadinimą;
- informaciją apie ataskaitų, kuriose nurodomi klientui suteiktų investicinių paslaugų rezultatai, pobūdį, teikimo dažnumą ir pateikimo terminus;
- veiksmų, kurių FMĮ ėmėsi siekdama užtikrinti klientams priklausančių finansinių priemonių ir piniginių lėšų saugumą, aprašymo santrauką, įskaitant santraukos forma pateikiamą indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo sistemos, taikomos FMĮ atžvilgiu atsižvelgiant į jos vykdomą veiklą Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje narėje, aprašymą;
- FMĮ patvirtintos interesų konfliktų vengimo politikos aprašymą, kuris gali būti pateikiamas santraukos forma, Klientui paprašius - išsamią informaciją apie interesų konfliktų vengimo politiką;
- finansines priemones ir siūlomą investavimo strategiją, įskaitant konsultacijas ir išpėjimą apie riziką, kuri būdinga tam tikroms investavimo strategijoms arba investicijoms ir tam tikras finansines priemones,
- apibendrintą finansinių priemonių pobūdžio ir joms būdingos rizikos aprašymą;
- pavedimų vykdymo politiką, klientų pavedimų vykdymo vietas;
- pavedimų vykdymo išlaidas ir kitus kliento mokėjimus, susijusius su investicinių paslaugų teikimu.

1.2. Jei FMĮ siūlo neprofesionaliajam klientui ar potencialiam neprofesionaliajam klientui teikti finansinių priemonių portfelio valdymo paslaugą, ji privalo papildomai pateikti šią informaciją:

- informaciją apie kliento portfelį sudarančių finansinių priemonių vertės nustatymo metodą ir dažnumą;
- išsamią informaciją apie kliento portfelį sudarančių visų arba dalies finansinių priemonių ar piniginių lėšų perdavimą kitam asmeniui valdyti to asmens nuožiūra;
- informaciją apie rezultatų lyginamąjį indeksą, su kuriuo bus lyginami kliento portfelio valdymo rezultatai;
- finansinių priemonių, kurios gali sudaryti kliento portfelį, ir sandorių, kurie gali būti sudaromi dėl tokių finansinių priemonių, tipus, taip pat visus su tuo susijusius apribojimus;
- portfelio valdymo tikslus, portfelio valdytojo nuožiūra vykdomą veiklą atitinkančios rizikos lygį ir konkrečius portfelio valdytojo nuožiūros apribojimus.

2. Informacijos apie klientą surinkimas, apdorojimas, atnaujinimas ir saugojimas.

2.1. FMĮ iš klientų ir potencialių klientų privalo surinkti visą informaciją, kuri reikalinga esminiams faktams apie klientą nustatyti ir turėti pakankamą pagrindą manyti, kad, atsižvelgiant į klientui teikiamos paslaugos pobūdį ir mastą, konkretus sandoris, kurį siūloma sudaryti arba kuris yra sudaromas teikiant portfelio valdymo paslaugą, atitinka šiuos kriterijus:

- sandoris atitinka šio kliento investavimo tikslus;
 - klientas yra finansiškai pajėgus prisiimti su jo investavimo tikslus atitinkančio sandorio sudarymu susijusią riziką;
 - klientas turi pakankamai reikiamų žinių ir patirties, kad suprastų riziką, būdingą sandorio sudarymui ir jo portfelio valdymui.
- 2.2. Darbuotojas, teikiantis klientui investicines paslaugas, surinkęs ir įvertinęs 2.1 punkte nurodytą informaciją, gali rekomenduoti klientui ar potencialiam klientui tik tas investicines paslaugas ir finansines priemones, kurios geriausiai atitinka kliento interesus.
- 2.3. Jei darbuotojas, įvertinęs kliento žinias ir patirtį investavimo srityje, susijusias su konkrečiomis investicinėmis paslaugomis ar finansinėmis priemonėmis, kurias siūlo FMĮ arba dėl kurių kreipiasi pats klientas ar potencialus klientas, nustato, kad investicinė paslauga ar finansinė priemonė konkrečiam klientui ar potencialiam klientui nėra tinkama, jis privalo klientą ar potencialų klientą apie tai įspėti. Įspėjimas gali būti pateikiamas ir standartizuota forma.
- 2.4. Jei klientas ar potencialus klientas atsisako suteikti informaciją apie žinias ir patirtį investavimo srityje, susijusias su konkrečiomis investicinėmis paslaugomis ar finansinėmis priemonėmis, kurias siūlo FMĮ arba dėl kurių kreipiasi pats klientas ar potencialus klientas arba pateikia nepakankamai informacijos apie savo žinias ir patirtį investavimo srityje, finansų maklerio įmonė privalo įspėti klientą ar potencialų klientą, kad jo atsisakymas pateikti reikalingą informaciją arba ne visos reikalingos informacijos pateikimas neleidžia FMĮ nustatyti, ar konkrečios investicinės paslaugos ir finansinės priemonės yra tinkamos klientui. Toks įspėjimas gali būti pateikiamas ir standartizuota forma.
3. FMĮ sutartyje su klientu nustatyta tvarka teikia klientui pranešimus apie jam suteiktas paslaugas ir įvykdytus pavedimus.
4. FMĮ kliento pavedimus vykdo vadovaudamasis pavedimų vykdymo politika, su kuria klientas išsamiai supažindinamas ir gaunamas išankstinis kliento sutikimas dėl jos prieš pradėdant vykdyti jo pavedimus.
5. FMĮ kliento pageidavimu privalo klientui įrodyti, kad jo pavedimas buvo vykdytas laikantis pavedimų vykdymo politikos.